

Jerzy Buczek

Maryja a Bóg Ojciec w nauczaniu Jana Pawła II

Salvatoris Mater 1/1, 207-228

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zagadnienie relacji Maryi do Boga Ojca było do tej pory nieco zaniedbane w teologii¹. O Maryi mówiono przede wszystkim w relacji do Chrystusa i Kościoła, czy ostatnio również, pod wpływem teologii Wschodu, w odniesieniu do Ducha Świętego. Natomiast temat: Maryja a Bóg Ojciec podejmowany był sporadycznie i to raczej w całości formuły: Maryja a Trójca Święta². Maryja w odniesieniu do Boga Ojca była ukazywana jako córka Syjonu, najdoskonalsze uosobienie tęsknot narodu wybranego. Określano ją również jako Oblubienicę Boga Ojca. Sobór Watykański II, a za nim papież Paweł VI i Jan Paweł II, dają wyraźną preferencję dla tytułu Maryi jako umiłowanej córki Boga Ojca³.

Jan Paweł II zwraca uwagę, w przygotowaniu do Wielkiego Jubileuszu, na potrzebę *rozszerzenia horyzontów człowieka wierzącego zgodnie z perspektywą samego Chrystusa: perspektywą prawdy o Ojcu, który jest w niebie (por. Mt 5, 45), przez którego On został posłany i do którego powrócił (por. J*

*16, 28)*⁴. Mówiąc o Bogu Ojcu, nie można, zdaniem Papieża, pominąć Maryi, którą jest wybraną córką Ojca, zaś dla wierzących doskonałym przykładem miłości Boga i bliźniego. Maryja jawi się jako wybrana i obdarowana w szczególny sposób, jako Ta, która otrzymała od Boga Ojca

wyjątkową misję w dziejach zbawienia - Matki Zbawiciela. Maryja ukazywana w szczególnej relacji do Boga Ojca ukazuje się następnie jako Ta, która odpowiedziała na Boże powołanie całkowitą uległością, od Nazaretu aż do Jerozolimy u stóp krzyża, wreszcie jako Ta, która staje się *serdecznym przynagleniem skierowanym do wszystkich dzieci Bożych, aby wróciły do domu Ojca, wstuchane w Jej matczyny głos: „Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie” (J 2, 5)*⁵.

Ks. Jerzy Buczek

Maryja a Bóg Ojciec w nauczaniu Jana Pawła II

SALVATORIS MATER
1 (1999) nr 1, 207-228

¹ S. NOWAK, *Maryja - wybrana Córka Boga Ojca - doskonały przykład miłości Boga i bliźniego*, w: *Wierzę w Boga Ojca. Program duszpasterski na rok 1998/99*, Katowice 1998, 476-477.

² LG 55-56, por. S. NOWAK, *Maryja - wybrana Córka Boga Ojca...*, 476-477.

³ TAMŻE, 477.

⁴ JAN PAWEŁ II, *Tertio millennio adveniente*, nr 49.

⁵ TAMŻE, nr 54.

Papież stwierdza, że swoim nauczaniem pragnie przyczynić się do ponownego i pogłębionego odczytania tego, co Sobór Watykański II powiedział o Bogurodzicy Dziewicy obecnej w tajemnicy Chrystusa i Kościoła⁶. Uważa, że błędnie *niektórzy, próbując ukazać centralne aspekty mariologii, wiązali ją albo z chrystologią⁷, albo z eklezjologią. Jednakże biorąc pod uwagę łączność Maryi ze wszystkimi tajemnicami wiary, tajemnica Maryi zasługuje na osobny traktat, który ukaze w sposób jasny Jej osobę i rolę w historii zbawienia, w świetle Biblii i Tradycji Kościoła⁸*. Jan Paweł II akcentuje, że warunkiem koniecznym poprawnej mariologii jest ukazanie Maryi w relacji do całej Trójcy Świętej⁹. Wstęp do rozdziału VIII *Lumen gentium* wskazuje na perspektywę trynitarną jako *fundamentalny wymiar doktryny maryjnej*¹⁰.

Idąc za nauczaniem Soboru Watykańskiego II, Jan Paweł II wskazuje, że relacja między Maryją a Osobami Boskimi wyraża się najpierw w Jej odniesieniu do Chrystusa. Maryja przez swą macierzyńską misję pozostaje w szczególny sposób zjednoczona ze swoim Synem. Jako Rodzicielka Syna Bożego jest również *najbardziej umiłowaną córą Ojca*, Jej bowiem został udzielony wyjątkowy przywilej polegający na podobieństwie między Jej macierzyństwem a Bo-

---

⁶ RM 48.

⁷ *Konieczne jest* - twierdzi Jan Paweł II - *ażby w wykładzie doktryny maryjnej zachować zawsze nieskończoną różnicę, jaka istnieje między osobą ludzką Maryi a osobą Boską Jezusa Chrystusa. Maksymalistyczne ukazywanie Maryi nie może stać się normą dla mariologii, która ustawicznie winna odwoływać się do tego, co Objawienie mówi w odniesieniu do darów, jakimi Bóg obdarzył Świętą Dziewicę z powodu Jej wyjątkowej misji*. Jan PAWEŁ II, *Cel i metoda wykładu doktryny maryjnej* (3.01.1996), w: JAN PAWEŁ II, *Katechezy maryjne*, tł. J. Pach OSPPE, Częstochowa 1998, 57 (odtąd: KM).

⁸ Tamże, 56.

⁹ *Tekst soborowy przypomina również szczególną więź, jaka łączy Maryję z Duchem Świętym, odwołując się do słów Symbolu nicejsko-konstantynopolitańskiego, które wypowiadamy podczas Liturgii Eucharystycznej: „On to dla nas, ludzi, i dla naszego zbawienia zstąpił z nieba. I za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy. [...] Cudowne Wcielenie Syna Bożego dokonało się w łonie Dziewicy Maryi bez udziału mężczyzny, za sprawą Ducha Świętego”*. JAN PAWEŁ II, *Maryja w perspektywie trynitarniej* (10.01.1996), KM 60-61.

¹⁰ Jan Paweł II w swoim nauczaniu, nawiązując do Soboru Watykańskiego II, pragnie przywrócić wierze chrześcijańskiej jej głębię trynitarną. Czyni to jakby podwójnym nurtem: encyklik i audiencji środowych. W encyklikach podejmuje wielkie zagadnienia: Chrystusa Odkupiciela, Boga Ojca Miłosierdzia, Ducha Świętego Pana i Ożywiciela i dopiero w tym kontekście mówi także o Matce Odkupiciela. Podobnie w nauczaniu środowym, w sposób popularny, ale i systematyczny przedstawia najpierw całość nauki o Trójcy Świętej, by dopiero potem podjąć temat Kościoła i Maryi.

zym ojcostwem¹¹. Wreszcie, Maryja jest złączona szczególną więzią z Duchem Świętym. Wcielenie Syna Bożego dokonało się bowiem za sprawą Ducha Świętego w Maryi Dziewicy, która w ten sposób wchodzi w wyjątkowy sposób w Boży plan zbawienia¹².

Papież zwraca uwagę, że uprzywilejowana relacja Maryi z Trójcą Świętą nadaje Jej wyjątkową godność. Wybrana i obdarowana darem szczególnej łaski, *odkupiona w sposób wznioslejszy ze względu na zasługi swego Syna*¹³, góruje nad innymi stworzeniami, a równocześnie złączona jest szczególnymi więzami solidarności ze wszystkimi ludźmi¹⁴. Wszystkie przywileje oraz Jej wyjątkowe relacje z Trójcą Świętą *mają za zadanie uczynić Maryję bardziej podatną na współpracę w dziele zbawienia rodzaju ludzkiego*¹⁵.

Jan Paweł II wskazując na trynitarną perspektywę doktryny maryjnej, mówi wielokrotnie o szczególnej relacji Maryi do Boga Ojca. Nie jest to może nauczanie wyczerpujące, ale niemniej stanowi ważny impuls w rozwoju ujęcia tematu: *Maryja a Bóg Ojciec*. Główne myśli nauczania papieskiego na interesujący nas temat odnajdujemy przede wszystkim w encyklice *Redemptoris Mater* oraz nauczaniu środowym o Maryi.

1. Maryja wybrana przez Boga Ojca na Matkę Syna Bożego

Relację Maryi do Boga Ojca ustawia Jan Paweł II w perspektywie Bożego planu zbawienia. Za listem św. Pawła do Efezjan, stwierdza, że Bóg Ojciec wybrał nas przed założeniem świata i *przeznaczył nas dla siebie jako przybranych synów przez Jezusa Chrystusa* (por. Ef 1, 4-7). Boski plan zbawienia jest odwiecznie związany z Chrystusem, zaś w całości tego planu wyjątkową rolę odgrywa Maryja¹⁶. Mówi o tym wyraźnie *List do Galatów* 4, 4-6. Słowa listu *ślawią zarazem miłość Ojca, posłannictwo Syna, dar Ducha Świętego, Nie-wiastę z której narodził się Odkupiciel, oraz nasze Boże synostwo w tajemnicy pełni czasu*¹⁷.

¹¹ JAN PAWEŁ II, *Maryja w perspektywie trynitarniej* (10.01.1996), KM 61.

¹² TAMŻE, 59-61.

¹³ LG 53.

¹⁴ KM 62.

¹⁵ TAMŻE.

¹⁶ RM 7.

¹⁷ TAMŻE, 1.

Jan Paweł II wskazuje na centralne znaczenie pełni czasu w Bożym planie zbawienia. Pełnia czasu wskazuje najpierw na wyznaczony odwieczny moment, w którym Ojciec posłał Syna, następnie oznacza chwilę, w której Słowo *stało się ciałem i zamieszkało wśród nas* (J 1, 1.14), określa także chwilę, w której Duch Święty, ukształtował w dziewiczym łonie Maryi ludzką naturę Chrystusa, z kolei oznacza chwilę, w której czas staje się *czasem zbawienia*. Pełnia czasu oznacza w końcu początek drogi Kościoła¹⁸. Tę pełnię czasu Bóg przygotowuje w sposób szczególny.

A. Maryja zapowiedziana przez Boga

Papież nawiązując do nauczania Soboru Watykańskiego II stwierdza, że postać Maryi rysowała się od początku historii zbawienia. W Boskim planie zbawienia *szczególne miejsce zajmuje niewiasta jako Matka Tego, z którym Ojciec odwiecznie związał dzieło zbawienia*¹⁹.

Zapowiadają ją teksty Starego Testamentu, odczytywane w świetle Nowego Testamentu. Nową Niewiastą zwiastowaną przez Protoewangelię jest Maryja, w Jej potomstwie rozpoznajemy Jezusa, zwycięzcę szatana²⁰. *Egzegeci i teologowie utrzymują, iż światło Nowej Ewy - Maryi już od pierwszych stron Księgi Rodzaju promieniuje na całą ekonomię zbawienia*²¹.

W prorocत्वach Starego Testamentu rozpoznajemy Maryję, jako Matkę zapowiadanego Emmanuela. Prorok Izajasz zapowiada Jej szczególną rolę w słowach: *Oto Panna pocznie i porodzi syna, i nazwie go imieniem Emmanuel* (Iz 7, 14)²². Ojciec Święty uważa, że prorocत्व to winno być rozumiane również w świetle obietnicy danej Dawidowi przez proroka Natana: *On zbuduje dom imieniu memu, a ja utwierdzę tron jego królestwa na wieki. Ja będę mu ojcem, a on będzie mi synem* (2 Sm 7, 13-14). W innym tekście prorok Izajasz potwierdza wyjątkowość narodzin Emmanuela: *Dziecię się nam narodziło, Syn został nam dany, na Jego barkach spoczęła władza. Nazwano Go imieniem: Przedziwny Doradca, Bóg Wszchemocny, Odwieczny Ojciec, Książę Pokoju* (Iz 9, 5). Również proroc-

¹⁸ TAMŻE.

¹⁹ TAMŻE, 7.

¹⁹ TAMŻE, 7.

²⁰ JAN PAWEŁ II, *Maryja w Protoewangelii* (24.01.1996), KM 64-65.

²¹ TAMŻE, 65.

²² Por. LG 55.

two Micheasza (Mi 5, 1-2) nawiązując do narodzin Emmanuela²³, pośrednio ukazuje rolę Maryi.

Jan Paweł II zwraca uwagę, że Dziewicze macierzyństwo Maryi zostało przygotowane także przez Bożą łaskę udzieloną pokornym i ubogim (por. LG 55). Ich ufność złożona w Bogu, wskazuje na sens dziewictwa Maryi, *która wyrzekła się bogactwa macierzyństwa ludzkiego, aby Bóg był jedynym źródłem płodności jej życia*²⁴.

Papież twierdzi, że dziewicze poczęcie Maryi zapowiadają także niewiasty Starego Testamentu, w których życiu macierzyństwo zostało przedstawione jako decydujący dar Boga. Są nimi: Sara, matka Izaaka, Rebeka, matka Jakuba, Rachela, matka Józefa, żona Manocha, matka Samsona, czy wreszcie Anna, matka Samuela. Pismo św. przez podkreślanie niepłodności tych kobiet, ukazuje cudowny charakter interwencji Boga w życiu każdej z nich i podkreśla, że każde macierzyństwo jest darem Boga. Ta interwencja, obdarowania płodnością bezdzietne niewiasty, w szczególny sposób zapowiada działanie Boga, *który gdy nadejdzie pełnia czasów, uczyni płodną Dziewicę Maryję dla Wcielenia swego Syna*²⁵.

Cechy charakterystyczne roli Maryi w dziele zbawienia zapowiadają również wyjątkowe kobiety Starego Testamentu, jak Miriam - siostra Aarona, prorokini Debora i Jael, prorokini Chulda, Judyta, Estera, czy wreszcie Abigail - żona Nabala. Ich czyny mają decydujące znaczenie dla ocalenia Izraela w trudnych czasach²⁶. Także ważną perspektywę ukazują niewiasty - współpracownice Boga - Rut Moabitka, Tamar, Rachab, oraz żona Uriasza, córka Jeftego, matka siedmiu braci machabejskich. *W tych postaciach niewiast, w których objawiają się cuda Bożej łaski, dostrzegamy zapowiedź Tej, która będzie największą pośród niewiast - Maryi, Matki Pana*²⁷.

Wreszcie Jan Paweł II zauważa, że Stary Testament używając wyrażenia *Córa Syjonu* na określenie mieszkańców Jerozolimy, zapowiada szczególną relację Maryi do Boga Ojca. Używając tego okre-

²³ JAN PAWEŁ II, *Zapowiedź macierzyństwa mesjańskiego* (31.01.1996), KM 68-69; por. RM 7.

²⁴ KM 70.

²⁵ *Macierzyństwo pochodzi od Boga* (6.03.1996), KM 71-75.

²⁶ JAN PAWEŁ II, *Niewiasty włączone w dzieło ocalenia narodu* (27.03.1996), KM 76-79; Ks. J. Kudasiewicz twierdzi, że Jan Paweł II w Starym Testamencie obok linii pochodzącej od Adama, przez patriarchów, aż do cierpiącego Sługi Jahwe, widzi linię biegnącą od Ewy, poprzez żony patriarchów, przez Deborę, Esterę i Rut aż do uosobionej mądrości. Linia Adama otrzymała swoje wypełnienie i sens w Chrystusie, natomiast linia niewieścia w Maryi i w Kościele.

²⁷ JAN PAWEŁ II, *Szlachetność moralna niewiasty* (10.04.1996), KM 80-83.

ślenia, Stary Testament porównuje miasto Jeruzalem do obrazu niewiasty, by ukazać oblubieńczą więź między Bogiem a Izraelem, nazywanym oblubienicą. Mimo niewierności narodu, miłość Boża jest zawsze gotowa do odnowienia przymierza miłości i obdarowania przebaczeniem i zbawieniem. Bóg nie zniechęca się niewiernością swego ludu, ale wzywa naród do nawrócenia i przedstawia przez proroków zapowiedź trwałej oblubieńczej zażyłości. Miłość przyrzeczona Córce Syjonu jest miłością nową i wierną, która przerasta zdradę niewiernej oblubienicy²⁸. Córa Syjonu wzywana jest do szczególnej radości z realizacji Bożego planu zbawienia.

Zapowiedzi Starego Testamentu oraz opis zwiastowania z Nowego Testamentu pozwalają nam widzieć w Maryi nową *Córę Syjonu*, którą Bóg wzywa do wielkiej radości, jest Ona bowiem szczególnie uzdolniona do wejścia w przymierze oblubieńcze z Bogiem²⁹. Papież wskazuje na trzy zasadnicze motywy radości: *zbawcza obecność Boga pośród swojego ludu, przyjście Króla mesjańskiego i nadzwyczajna płodność*³⁰. Wszystkie one znajdują w Maryi pełne urzeczywistnienie. Maryja odpowiadając na propozycję Bożej miłości skupia w sobie całą radość zapowiadaną przez proroków, a wynikającą z wypełnienia Bożych planów³¹.

B. Maryja wybrana i obdarowana przez Boga

Jan Paweł II stawia Boży plan zbawienia w centrum Objawienia i wiary³². W tym planie szczególną rolę odgrywa Maryja. Jest ona obecna w tajemnicy Chrystusa już przed założeniem świata. *Ją Bóg Ojciec wybrał na Rodzicielkę swego Syna we Wcieleniu - a wraz z Ojcem wybrał Ją Syn i odwiecznie zawierzył Duchowi świętości. Maryja jest w sposób zupełnie szczególny i wyjątkowy związana z Chrystusem i równocześnie jest umiłowana w Tym przedwiecznie umiłowanym Synu [...]. Równocześnie pozostaje Ona doskonale otwarta w stronę tego daru z wysokości (por. Jk 1, 17)*³³.

Wyjątkowe miejsce Maryi w tajemnicy zbawienia wynika więc, zdaniem Jana Pawła II, przede wszystkim z Jej jedynej i wyjątkowe-

²⁸ TENŻE, *Córa Syjonu* (24.04.1996), KM 84-87; por. J. KUDASIEWICZ, *Matka Odkupiciela...*, 52-68.

²⁹ JAN PAWEŁ II, *Nowa Córa Syjonu* (1.05.1996), KM 90-91.

³⁰ TAMŻE, 90.

³¹ TAMŻE, 91.

³² RM 3.

³³ TAMŻE, 8.

go wybrania przez Boga Ojca. To wybranie ma źródło w trynitarnym życiu Boga i łączy się z odwieczną wolą zbawienia człowieka. Jest ono istotnym elementem w wypełnieniu zbawczych planów Boga, ponieważ Wcielenie jest w zbawczym zamierzeniu Boga w Trójcy wypełnieniem obietnicy danej ludziom po grzechu pierworodnym³⁴.

Dla Papieża wybranie Maryi jest *kluczowe dla wypełnienia się zbawczych zamierzeń Boga w stosunku do ludzkości*. [...] *jest całkowicie wyjątkowe i jedyne*³⁵. Stąd Maryja pozostaje nienaruszonym znakiem Bożego wybrania, o którym mówi św. Paweł: *w Chrystusie [...] wybrał nas przed założeniem świata [...] i przeznaczył dla siebie jako przybranych synów* (Ef 1, 4.5)³⁶.

Z Bożym wybraniem Maryi Jan Paweł II łączy nierozdzielnie obdarowanie *jakby zaczął świętości*, który jest darem Boga Ojca. Następstwem wybrania jest napełnienie obfitym błogosławieństwem i przybranie za synów w Chrystusie. W Maryi to obdarowanie wiąże się nierozzerwalnie z Jej wybraniem na Matkę Chrystusa³⁷. Maryja jest pełna łaski ponieważ w niej się urzeczywistnia i dokonuje Wcielenie Syna Bożego. *Jest Rodzicielką Syna Bożego, a przez to najbardziej umiłowaną córką Ojca i świętym przybytkiem Ducha Świętego*³⁸.

Podejmując temat pełni łaski w Maryi Papież nazywa Ją *uczynioną pełną łaski lub napełnioną łaską*, by wskazać, że chodzi o dar Boga³⁹. Maryja otrzymuje tę łaskę jako pierwsza z odkupionych. *Pełna łaski* staje się *jakby nowym imieniem Maryi, jest to imię Maryi w oczach Boga*⁴⁰.

Ojciec Święty wskazuje, że pełnia łaski udzielona Maryi wyraża się w szczególny sposób w przywilejach udzielonych Jej przez Boga. Takim przywilejem jest Niepokalane Poczęcie, czyli całkowita wolność od grzechu już od początku życia. Przywilej Niepokalanego Poczęcia jest wyrazem *miłości i troski Ojca, który otoczył Maryję łaską Chrystusową i blaskiem Ducha Świętego*⁴¹. Jest darmowym Bożym przywilejem, który Maryja otrzymała od początku swego życia, na mocy przewidzianych zasług Jezusa Chrystusa⁴².

³⁴ TAMŻE, 8-9.

³⁵ TAMŻE, 9.

³⁶ TAMŻE, 11.

³⁷ TAMŻE, 8.

³⁸ TAMŻE, 8-9.

³⁹ JAN PAWEŁ II, *Pełna łaski* (8.05.1996), KM 93. Por. RM 8. To samo słowo, w znaczeniu „obdarzyć łaską”, jest użyte w Liście do Efezjan dla wskazania obfitości łaski ofiarowanej nam przez Ojca w Jego Synu umiłowanym (por. Ef 1,6).

⁴⁰ JAN PAWEŁ II, *Doskonała świętość Maryi* (15.05.1996), KM 96; Por. RM 8, 10.

⁴¹ JAN PAWEŁ II, *Niepokalane Poczęcie* (29.05.1996), KM 102-103.

⁴² TENŻE, *Niepokalana: dogmatyczna definicja przywileju* (12.06.1996), KM 111.

Bóg także obdarował ją doskonałą świętością. *Ten szczególny przywilej, udzielony przez Boga „Calej Świętej”, pozwala nam podziwiać wielkie dzieła dokonane w Jej życiu mocą łaski Bożej. Przypomina nam również, że Maryja zawsze należała w pełni do Pana oraz że żadna niedoskonałość nie zakłóciła doskonałej harmonii między Nią a Bogiem*⁴³.

Maryja otrzymała również szczególny dar dziewiczego poczęcia. Na ten dar odpowiedziała postanowieniem pozostania dziewicą, żyjąc zawsze w pełnej harmonii z wolą Bożą. Opowiedziała się za życiem dziewiczym, aby podobać się Panu. Postanowienie dziewictwa pomogło Jej w przyjęciu woli Bożej. Zawierało w sobie współdziałanie z łaską Bożą oraz doskonałą wrażliwość na działanie Ducha Świętego⁴⁴. Napelniona od początku swego życia wyjątkowymi darami Boga, Maryja była nastawiona na ofiarowanie Bogu całej siebie, z duszą i ciałem, w dziewiczym darze⁴⁵.

Papież podkreśla, że Maryja została wprowadzona w tajemniczy plan zbawienia przez zwiastowanie anielskie, które jest objawieniem tajemnicy Wcielenia *w samym zaczątku jego wypełnienie na ziemi*⁴⁶. Zwiastowanie należy odnieść nie tylko do wybrania Maryi, ale również do nadprzyrodzonego obdarowania. W nim w szczególny sposób ujawnia się Boże wybranie i Boże obdarowanie. Stąd Maryja wielbi w hymnie *Magnificat* Boga Wszchemogącego, który jest źródłem wszelkiego obdarowania i który w Niej uczynił wielkie rzeczy⁴⁷. Wyraża radość z osobistego doświadczenia dobroci Boga oraz wdzięczność za wierność Bożym obietnicom⁴⁸.

Zdaniem Papieża Maryja pozostaje wobec Boga i całej ludzkości znakiem Bożego wybrania i obdarowania oraz niezawodnej nadziei. Znak ten jest mocniejszy od doświadczenia zła i grzechu i od *całej owej nieprzyjaźni, jaką naznaczone są ziemskie dzieje człowieka*⁴⁹.

⁴³ TENŻE, *Maryja Święta w całym życiu* (19.06.1996), KM 116; por. RM 11.

⁴⁴ JAN PAWEŁ II, *Postanowienie zachowania dziewictwa* (24.07.1996), KM 127; por. RM 13, por. JAN PAWEŁ II, *Dziewictwo Maryi prawdą wiary* (10.07.1996), KM 121.

⁴⁵ TENŻE, *Postanowienie zachowania dziewictwa*, KM 129.

⁴⁶ RM 9

⁴⁷ RM 37; por. S. NOWAK, *Maryja - wybrana Córka Boga Ojca...*, 478.

⁴⁸ JAN PAWEŁ II, W „*Magnificat*” *Maryja wystawia wielkie dzieła Boga* (6.11.1996), KM 157-159.

⁴⁹ RM 11.

2. Maryja - Służebnica Pańska i Matka Syna Bożego

Jan Paweł II mówiąc o relacji Maryi do Boga Ojca wskazuje na Jej wiarę i szczególne posłuszeństwo wobec woli Bożej oraz szczególną realizację macierzyństwa w relacji do ojcostwa Bożego. Maryja, wybrana przez Boga i obdarowana w sposób szczególny, poprzez *fiat* odpowiedziała na ten dar⁵⁰. Przy zwiastowaniu okazała posłuszeństwo Bogu Ojcu, w pełni powierzyła Mu swoje życie, odpowiedziała całym swoim ludzkim, niewieścim *ja* na wolę Boga⁵¹.

W odpowiedzi, skierowanej do posłańca: *Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według twego słowa!* (Łk 1, 38), wyraziła gotowość bycia *służebnicą Pańską*. Tytuł ten najlepiej wyraża, zdaniem Papieża, istotę miłości Maryi do Boga Ojca. *Jest to właściwie jedyny tytuł, jaki sobie Maryja nadała*⁵².

Pozostając służebnicą Pańską jest równocześnie wyniesiona do godności Matki Bożego Syna. Jej macierzyństwo, realizowane nie tylko w wymiarze cielesnym, ale przede wszystkim duchowym, spełnia się w szczególnym odniesieniu do królestwa Bożego i ojcostwa Boga.

A. Maryja okazała posłuszeństwo wiary Bogu Ojcu

Słowa *Błogosławiona jesteś, któraś uwierzyła* Jan Paweł II stawia obok wyrażenia *łaska pełna* - odsłania się bowiem w nich *zasadnicza treść mariologiczna, zasadnicza prawda o Maryi, która stała się rzeczywiście obecna w tajemnicy Chrystusa właśnie przez to, że uwierzyła*⁵³. Tak jak pełnia łaski oznacza Boży dar, tak wiara Maryi jest odpowiedzią na ten dar.

Papież wskazuje, że w Maryi znalazło urzeczywistnienie pojęcie wiary jako powierzenie się Bogu w wolności. Bóg Ojciec chciał, aby Wcielenie poprzedziła zgoda Maryi wybranej na Matkę. Jej *fiat* zdecydowało ze strony ludzkiej o spełnieniu się Bożej obietnicy. Maryja w tym momencie i przez całe swe życie *przez wiarę bezwzględnie „powierzyła siebie Bogu, a zarazem całkowicie poświęciła samą siebie, jako służebnicę Pańską, osobie i dziełu swego Syna”*⁵⁴.

⁵⁰ TAMŻE, 12.

⁵¹ TAMŻE, 13.

⁵² S. NOWAK, *Maryja - wybrana Córka Boga Ojca...*, 480-481; Por. JAN PAWEŁ II, *Posłuszna służebnica Pańska* (4.09.1996), KM 146-147; por. RM 15.

⁵³ RM 12.

⁵⁴ TAMŻE, 13.

Posłuszeństwo wiary Maryi Papież rozpatruje w relacji do postawy Ewy, Abrahama oraz Jezusa Chrystusa. Maryja to nowa Ewa. *Jak tamta została zwiedziona i okazała nieposłuszeństwo Bogu, tak Ta pozwoliła się przekonać, żeby być Bogu posłuszną*⁵⁵. Wypowiadając swoje *tak* wobec planu Boga, zachowując wolną wolę, czuła się odpowiedzialna za ludzkość. Jej *fiat* stało się podstawą realizacji Bożego planu zbawienia. *W ten sposób nieposłuszeństwo jednej dziewicy zostało naprawione przez posłuszeństwo innej Dziewicy (Adu. Haer. 5, 19. 1)*⁵⁶.

Postawa Maryi wykazuje duże podobieństwo do postawy Abrahama. Podobnie jak Abraham, Maryja na całej drodze życia będzie potwierdzać, że *wbrew nadziei uwierzyła nadziei*⁵⁷, począwszy od zwiastowania, gdy uwierzyła, że *dla Boga nie ma nic niemożliwego (por. Łk 1, 37)*⁵⁸.

Wreszcie Maryja postępując zgodnie z wolą Bożą, w szczególnie sposób zapowiadała i przyjęła za swoją postawę Jezusa, który przyszedł pełnić wolę Ojca. Podobnie jak dla Jezusa, wola Ojca jest dla Maryi zasadą kształtującą całe Jej życie i siłą do wypełnienia powierzonej Jej misji. Maryja będąc posłuszną woli Ojca, przyjmuje i godzi się na przeżycie tego wszystkiego, co Bóg zaplanował w jej życiu⁵⁹.

Według Papieża całe życie Maryi jest realizacją *fiat* wypowiedzianego przy zwiastowaniu. Od narodzenia Chrystusa aż po krzyż Maryja konsekwentnie idzie drogą posłuszeństwa Bogu. Wyraziło się ono najpierw w wydarzeniach dzieciństwa Jezusa. Postawa Maryi przy narodzeniu Chrystusa jest rezultatem pełnej dyspozycyjności do współpracy z planem Boga. Przeżywając narodzenie Syna Bożego w ubóstwie, doświadczając początku odrzucenia, odkrywając wolę Boga, Maryja zachowuje wszystkie te sprawy w swoim sercu (por. Łk 2, 19). Mimo tylu przeciwności, narodziny Jezusa są dla Niej szczególnieym znakiem miłosiernej miłości i łaskowości Boga wobec ludzi⁶⁰.

Bóg obdarzając Maryję wyjątkowymi darami, uczynił Ją zdolną do pełnienia roli matki i wychowawczyni. Dzięki temu w codziennym życiu Jezus znajdował w Niej wzór do naśladowania oraz przykład doskonałej miłości do Boga i ludzi⁶¹. Maryja ofiarując Syna

⁵⁵ JAN PAWEŁ II, *Maryja - „Nowa Ewa”* (18.09.1996), KM 149.

⁵⁶ TAMŻE, 150.

⁵⁷ RM 14

⁵⁸ Por. T. SIUDY, *Wiara - „jakby klucz” do prawdy o Maryi*, w: JAN PAWEŁ II, *Matka Odkupiciela. Tekst i komentarze*, Lublin 1993, 73.

⁵⁹ JAN PAWEŁ II, *Posłusznna służebnica Pańska* (4.09.1996), KM 148.

⁶⁰ TENŻE, *Maryja a narodzenie Jezusa* (20.11.1996), KM 162.

⁶¹ TENŻE, *Wychowawczyni Syna Bożego* (4.12.1996), KM 170.

w świątyni poświęca Go misji zbawienia. Oddaje również samą siebie tej misji i wyraża zgodę na odkupieńcze dzieło Chrystusa⁶². Przyjmuje z wiarą i posłuszeństwem proroczą zapowiedź Symeona o tym, że Chrystusowi sprzeciwić się będą, a jej duszę przeniknie miecz boleści - zapowiedź przyszłych cierpień Chrystusa i Jej szczególnego udziału w bolesnym przeznaczeniu Syna⁶³.

Także odnajdując w świątyni jerozolimskiej 12-letniego Jezusa, staje się nie tylko Tą, która Chrystusa zrodziła, *lecz Niewiastą, która przez własne posłuszeństwo planom Ojca będzie mogła współpracować w tajemnicy odkupienia*⁶⁴.

W życiu ukrytym w Nazarecie stała troska Maryi o wypełnienie Bożego planu wprowadzała w relację Maryi z Synem szczególną głębię. Świadomość Maryi, że uczestniczy w zadaniu powierzonym Jej przez Boga, nadawała głębokie znaczenie Jej codziennemu życiu⁶⁵. Wspólnota życia z Jezusem, i szczególne posłuszeństwo Bogu Ojcu, nie tylko doprowadziła Maryję do dojrzałości *w pielgrzymce wiary*, ale i do wzrostu nadziei⁶⁶.

Jan Paweł II wskazuje następnie, że również w życiu publicznym Chrystusa Maryja idzie wiernie drogą posłuszeństwa Bogu, przez szczególną łączność ze swoim Synem, który wypełnia wolę Ojca. Na weselu w Kanie Jezus daje Maryi do zrozumienia, że odtąd już nie jest od Niej zależny, lecz musi podjąć inicjatywę, aby wypełnić dzieło Ojca⁶⁷. Maryja towarzysząc swemu Synowi w jego życiu publicznym, jest świadkiem podziwu dla słów Chrystusa, ale i wrogości mieszkańców Nazaretu, którzy wyrzucili Go z synagogi, a nawet próbowali zabić. Po tym wydarzeniu, przewidując inne, Maryja *potwierdziła i pogłębiła swoje całkowite przyłgnięcie do woli Ojca, ofiarując Mu swoje cierpienie Matki oraz swoją samotność*⁶⁸.

Za nauczaniem soborowym Papież wskazuje, że Maryja szła naprzód w pielgrzymce wiary wiernie zjednoczona ze swoim Synem aż do krzyża⁶⁹. Pod krzyżem przyłączyła się do błagania Syna skierowanego do Ojca: *Przebacz im, bo nie wiedzą co czynią* (Łk 23, 34).

⁶² TENŻE, *Maryja Pomocnicą Odkupiciela* (9.04.1997), KM 214.

⁶³ TENŻE, *Proroctwo Symeona włącza Maryję w bolesne przeznaczenie Syna* (18.12.1996), KM 178; TENŻE, *Ofiarowanie Jezusa w świątyni ukazuje współpracę niewiasty w dziele odkupienia* (8.01.1997), KM 184.

⁶⁴ TENŻE, *Jezus zagubiony i odnaleziony w świątyni* (15.1.1997), KM 190.

⁶⁵ TENŻE, *Maryja w życiu ukrytym Jezusa* (29.1.1997), KM 192.

⁶⁶ TAMŻE, 193.

⁶⁷ TENŻE, *Maryja na godach w Kanie Galilejskiej* (26.2.1997), KM 197.

⁶⁸ TENŻE, *Uczestnictwo Maryi w życiu publicznym Syna* (12.03.1997), KM 204.

⁶⁹ LG 58

Wraz z Synem zdała się na wolę Ojca i z miłością zgodziła się, aby *doznała ofiarniczego wyniszczenia zertwa z Niej narodzona* (KK 58). W tym najważniejszym *tak* Maryi ujawnia się posłuszeństwo Ojcu, ale również wielka wiara i nadzieja w zmartwychwstanie⁷⁰.

B. Macierzyństwo Maryi w relacji do ojcostwa Boga

Jan Paweł II podkreśla, iż Kościół od początku uświadamiał sobie szczególną rolę Maryi w dziele zbawienia. Jej rola wynika z Bożego macierzyństwa, które odnosi się co prawda tylko do ludzkiego zrodzenia Syna Bożego, pozostaje jednak w szczególnej relacji do odwiecznego ojcostwa Boga. Maryja rodząc według natury ludzkiej Jezusa, który jest Osobą Boską, jest Matką Boga⁷¹.

Szereg tekstów biblijnych oraz nauczanie soborowe ukazują, zdaniem Papieża, jak należy rozumieć macierzyństwo Maryi. Zwracają one uwagę przede wszystkim na jego wymiar duchowy, odnoszą to macierzyństwo do królestwa Bożego i do ojcostwa Boga. Jan Paweł II wyraźnie łączy początek odnajdywania *nowego wymiaru macierzyństwa* przez Maryję z poczęciem Syna oraz z zawierzeniem Bogu Ojcu - wiara i posłuszeństwo Maryi okazane Bogu podczas zwiastowania są u początku nowego macierzyństwa. W miarę rozpoznawania coraz bardziej posłannictwa Syna, Maryja otwierała się ku *nowości* swojego macierzyństwa, wynikającego nie tylko z samego faktu zrodzenia, ale będącego macierzyństwem duchowym *w wymiarze królestwa Bożego, w zbawczym zasięgu ojcostwa Boga*⁷².

Wyraźny ślad takiego ujęcia macierzyństwa Maryi widzi Papież w tekście Ewangelii św. Łukasza (Łk 11, 27-28) który mówi, że poprzez macierzyństwo Maryi Jezus jest prawdziwie Synem człowieczym, ale także wskazuje, że ważniejsze w macierzyństwie od więzi ciała są więzi ducha, rodzące się ze słuchania i zachowywania słowa Bożego⁷³. Także teksty mówiące o publicznej działalności i nauczaniu Jezusa, gdy był On *całkowicie i wyłącznie w sprawach Ojca* (por. Łk 2, 49) wskazują wyraźnie na nowe znaczeniu macie-

⁷⁰ JAN PAWEŁ II, *Pod krzyżem Maryja uczestniczy w dziele odkupienia* (2.04.1997), KM 209.

⁷¹ TENŻE, *Tytuł Maryi: Matka Boga* (27.11.1996), KM 167.

⁷² RM 20; Zdaniem Ks. J. Kudasiewicza rozwinięcie nauki o macierzyńskiej roli Maryi względem ludzi i ścisłe jej połączenie z nauką o Maryi jako prawzorze Kościoła jest oryginalnym wkładem Jana Pawła II w mariologię.

⁷³ RM 20.

rzyństwa Maryi - w relacji do królestwa Bożego i w zasięgu ojcostwa Boga. Maryja posłuszna Bogu, zachowując i rozważając w sercu słowo Boże, w szczególności sposób *w tejże samej wierze odnalazła Ona i przyjęła ów inny wymiar macierzyństwa, który jej Syn objawił w czasie swego mesjańskiego posłannictwa*⁷⁴.

Znamienny jest także opis wesela w Kanie Galilejskiej, zawarty w Ewangelii Janowej (J 2, 1-11) w którym ujawniło się nowe znaczenie macierzyństwa Matki Chrystusa. Jest to nowy wymiar, który nie mieści się w tekstach Synoptyków. W tamtych bowiem tekstach Chrystus przeciwstawiał macierzyństwo wynikające tylko ze zrodzenia, macierzyństwu w wymiarze królestwa Bożego i w zbawczym zasięgu ojcostwa Bożego. Tutaj św. Jan idzie dalej, ukazując w czym się to macierzyństwo przejawia. Nowe macierzyństwo Maryi, nazywane przez Jana Pawła II macierzyństwem według Ducha Świętego, przejawia się w trosce Maryi o ludzi, a także w tym, że jest Ona wobec ludzi rzecznikiem woli Syna⁷⁵. Maryja staje się pośredniczką nie jako obca, ale jako Matka. To pośrednictwo ma charakter wstawienniczy i jest pośrednictwem macierzyńskim⁷⁶.

Także szczególne znaczenie przypisuje Papież tekstowi zawartemu w Ewangelii Janowej (J 19, 25-27), w którym macierzyństwo Maryi względem ludzi wyłania się *z całej dojrzałości paschalnej tajemnicy Odkupiciela*⁷⁷. Bowiem nowe macierzyństwo Maryi, wynikające z Jej macierzyństwa Bożego, a zrodzone przez wiarę, *jest owocem nowej miłości, która ostatecznie dojrzała w Niej u stóp krzyża poprzez uczestnictwo w odkupieńczej miłości Syna*⁷⁸.

Powyższe rozważania wskazują jednoznacznie, że Papież omawia macierzyństwo Maryi w relacji do ojcostwa Bożego. Stwierdza, że ojcostwo Boże jest zawsze na pierwszym miejscu i macierzyństwo Maryi musi być do niego odniesione. Bóg chciał, aby Jego Syn narodził się z Dziewicy, bowiem *dziewicze poczęcie, wykluczające ojcostwo ludzkie, potwierdza, że jedynym ojcem Jezusa jest Ojciec Niebieski i że w zrodzeniu Syna w czasie odbija się zrodzenie odwieczne. Ojciec, który zrodził Syna odwiecznie, rodzi Go również w czasie jako Człowieka*⁷⁹.

Co więcej, dziewicze poczęcie Maryi ukazuje, że Bóg wybrał na Matkę swego Syna Dziewicę, by pełniej ofiarować ludzkości swoją

⁷⁴ TAMŻE.

⁷⁵ TAMŻE, 21.

⁷⁶ TAMŻE, 21-22.

⁷⁷ TAMŻE, 23.

⁷⁸ TAMŻE.

⁷⁹ JAN PAWEŁ II, *Znaczenie Dziewiczego poczęcia Jezusa* (31.07.1996), KM 130.

Ojcowską Miłość. Dziewicze zrodzenie pozwala na rozszerzenie Bożego Ojcostwa, tak że ludzie stają się przybranymi dziećmi Boga w Jezusie Chrystusie, który jest Synem Dziewicy i Ojca⁸⁰.

Zdaniem Jana Pawła II macierzyństwo Maryi widziane w zasięgu ojcostwa Boga samego, nabiera całkowicie innego znaczenia. Istotną rolę w tej rzeczywistości odgrywa wiara Maryi. Bowiem przez wiarę Maryja stała się Rodzicielką Syna Bożego i w tej samej wierze odnalazła Ona i przyjęła nowy wymiar macierzyństwa, macierzyństwa w Duchu Świętym, będącego w ścisłej relacji do ojcostwa Bożego⁸¹.

To nowe macierzyństwo Maryi *znajduje swoją nową kontynuację w Kościele i poprzez Kościół*⁸².

3. Bogarodzica pośrodku Kościoła pielgrzymującego do domu Ojca

Jan Paweł II, idąc za nauką Soboru Watykańskiego II, wskazuje na szczególną rolę Maryi w pielgrzymowaniu Kościoła do domu Ojca. To pielgrzymowanie ma charakter zewnętrzny, widzialny, ale ma również charakter wewnętrzny - pielgrzymowania przez wiarę. Na tej drodze w szczególny sposób obecna jest Maryja jako Ta, która uwierzyła i w której, jak z zwierciadła odbijają się wielkie dzieła Boże (por. Dz 2, 11)⁸³.

Papież zwraca uwagę, że droga wiary Maryi jest *dłuższa*, stąd na tej drodze Ona *przoduje*⁸⁴. To przodowanie wyraża się w tym, że Maryja stała się *pierwowzorem Kościoła, w porządku wiary, miłości i doskonałego zjednoczenia z Chrystusem*⁸⁵. Jest Ona wzorem przede wszystkim dziewictwa i macierzyństwa, a także *pielgrzymowania wiary*⁸⁶. Wreszcie Maryja jest *już eschatologicznym wypełnieniem Kościoła*. Wniebowzięta, uwielbiona u boku Syna w niebie, *nie przestaje być „Gwiazdą Przewodnią” (Maris Stella) dla wszystkich, którzy jeszcze pielgrzymują przez wiarę*⁸⁷.

---

⁸⁰ TAMŻE, 132-133.

⁸¹ TAMŻE.

⁸² RM 24.

⁸³ TAMŻE, 25.

⁸⁴ TAMŻE, 26.

⁸⁵ LG 63. Por. RM 5.

⁸⁶ RM 5-6.

⁸⁷ TAMŻE, 6.

Papież wskazuje, że relacja Maryi do pielgrzymującego Kościoła nie może być ujmowana tylko w kontekście tajemnicy Chrystusa, ale powinna być ukazana w odniesieniu do całej Trójcy Świętej, w tym zwłaszcza do Boga Ojca.

A. Maryja z woli Boga obecna w pielgrzymowaniu Kościoła

Jan Paweł II ukazuje Maryję jako najznakomitszego członka Kościoła, który żyje w szczególnej relacji z Osobami Trójcy Przenajświętszej: z Ojcem, z Synem i z Duchem Świętym. Sobór, nazywając Ją *Rodzicielką Syna Bożego, a przez to najbardziej umiłowaną córką Ojca i świętym przybytkiem Ducha Świętego*⁸⁸, przypomina o najważniejszym skutku wybrania przez Ojca, jakim jest Boże macierzyństwo⁸⁹.

Za soborem Watykańskim II Papież ukazuje Maryję jako figurę, wzór i Matkę Kościoła⁹⁰. Naukę soborową uzasadnia tekstami Pisma św., zwłaszcza Dziejów Apostolskich, które ukazują Maryję oczekującą wraz z uczniami na Ducha Świętego obecną z Wieczerniku, zaś po zesłaniu Ducha Świętego żyjącą we wspólnocie pierwotnej gminy. Maryja, jako Matka Syna Bożego, jest Matką wspólnoty Mistycznego Ciała Chrystusa i w szczególny sposób towarzyszy początkowi istnienia Kościoła. Obecna w Kościele ubogaca życie Kościoła *swoją macierzyńską obecnością i przykładem*⁹¹.

Za nauczaniem soborowym Jan Paweł II ukazuje Maryję najpierw jako *figurę Kościoła oraz najdoskonalszy wzór*. Maryja realizuje tę funkcję w *wierze i miłości*⁹². Maryja jest figurą Kościoła dzięki *nieskalanej świętości, dziewictwu, oblubieńczości i macierzyństwu*⁹³. Można w Niej dostrzec widzialny obraz rzeczywistości duchowej Kościoła, zwłaszcza zapowiedź dziewiczego macierzyństwa Kościoła. Maryja jest figurą Kościoła w sposób szczególny, inny niż figury Starego Testamentu. Bowiem w Niej wypełniła się już rzeczywistość, którą zapowiada. Ta szczególna relacja między Maryją a Kościołem na swój fundament w Bożym planie zbawienia, zaś wy-

⁸⁸ LG 53.

⁸⁹ JAN PAWEŁ II, *Maryja najznakomitszym członkiem Kościoła* (30.07.1997), KM 249.

⁹⁰ TENŻE, *Maryja figurą i wzorem Kościoła* (6.08.1997), KM 253; por. LG 53.

⁹¹ TENŻE, *Maryja najznakomitszym...*, KM 248.

⁹² TENŻE, *Maryja figurą...*, KM 253.

⁹³ TAMŻE, 251.

branie i obdarowanie Maryi może być odczytane w tym kontekście jako zapowiedź Bożego życia w Kościele⁹⁴.

Papież za Soborem Watykańskim II dodaje, że Maryja jest *najdoskonalszym wzorcem Kościoła i przykładem doskonałości godnym, naśladowania*⁹⁵. Wierzący uczy się od Maryi *żyć w najgłębszej komunii z Chrystusem, iść za Nim z żywą wiarą, pokładać w Nim swoją ufność i nadzieję, kochając Go całym swoim jestestwem*⁹⁶. Co więcej, Maryja obdarowana przez Boga w sposób szczególny, jest dla Kościoła, wzorem wiary, dziewictwa, macierzyństwa, modlitwy, ofiarowania Bogu, wolności, a ostatecznie wzorem całkowitego oddania się Bogu Ojcu.

Maryja jest dla Kościoła wzorem wiary i posłuszeństwa Bogu Ojcu. Kościół *naśladuje Jej miłość, wierne przyjęcie słowa Bożego i uległość w wypełnianiu woli Ojca*⁹⁷. W wierze Maryi, przy zwiastowaniu, w całym jej życiu, a ostatecznie u stóp Krzyża na Golgocie, otwarła się na nowo po stronie człowieka *owa wewnętrzna przestrzeń, w której Przedwieczny Ojciec może napelnić nas wszelkim błogosławieństwem duchowym: przestrzeń Nowego i Wiecznego Przymierza*⁹⁸. Przejście ta trwa nadal w Kościele. Wiara Maryi jest więc *zaczątkiem Nowego i Wiecznego Przymierza, jakie Bóg zawarł z ludzkością w Jezusie Chrystusie. Wiara Maryi wyprzedziła apostołskie świadectwo Kościoła - stąd wszystkie pokolenia przyjmując apostołskie świadectwo Kościoła, mają udział w tajemniczym dzielectwie, uczestniczą poniekąd w wierze Maryi*⁹⁹.

Papież mocno podkreśla, że Maryja jest wzorem macierzyństwa Kościoła. Tak jak Maryja była na służbie tajemnicy Wcielenia - tak Kościół pozostaje na służbie tajemnicy *usynowienia* przez łaskę. Cytując wypowiedź Soboru: *Kościół, rozważając Jej tajemniczą świętość i naśladując Jej miłość oraz spełniając wiernie wolę Ojca, dzięki przyjmowanemu z wiarą słowu Bożemu, sam także staje się matką: przez przepowiadanie bowiem i chrzest rodzi do nowego i nieśmiertelnego życia synów z Ducha Świętego poczętych i z Boga zrodzonych*¹⁰⁰ wskazuje wyraźnie, że macierzyństwo Maryi i Kościoła winno być odniesione nie tylko do Chrystusa, ale i do Ducha Święte-

⁹⁴ TAMŻE, 252-253.

⁹⁵ TAMŻE, 253.

⁹⁶ TAMŻE.

⁹⁷ TENŻE, *Wzór macierzyństwa Kościoła* (13.08.1997), KM 256.

⁹⁸ RM 28

⁹⁹ TAMŻE, 27.

¹⁰⁰ LG 64

go, a zwłaszcza do Boga Ojca. *Macierzyństwo Kościoła urzeczywistnia się nie tylko wedle wzoru i prawzoru Bogarodzicy - urzeczywistnia się równocześnie przy Jej „współdziałaniu”*¹⁰¹. Macierzyństwo to nie może być zrozumiałe bez odniesienia do ojcostwa Bożego.

Maryja jest także wzorem dziewictwa. Kościół na wzór Maryi pozostaje dziewicą wierną Oblubieńcowi - Chrystusowi. Mocą Ducha Świętego, naśladowując Maryję, Kościół *zachowuje dziewiczo nie naruszoną wiarę, mocną nadzieję i szczerą miłość*¹⁰². Kościół pozostając na wzór Maryi Dziewicą i Matką odkrywa coraz bardziej, że dziewictwo na wzór Maryi jest źródłem szczególnej duchowej płodności: *źródłem macierzyństwa w Duchu Świętym*¹⁰³.

W nauczaniu papieskim Maryja jawi się wreszcie jako wzór świętości¹⁰⁴, modlitwy i uczestnictwa w ofierze¹⁰⁵, oraz będąc całkowicie poddaną Bogu, ujawnia się jako najdoskonalsza ikona wolności i wyzwolenia ludzkości i wszechświata oraz wzór powierzenia się Bogu¹⁰⁶.

Papież wyraźnie wskazuje, że Maryja będąc figurą i wzorem Kościoła, w szczególny sposób jest obecna w tym Kościele. Jest obecna już u początku drogi Kościoła, która rozpoczyna się z Pięćdziesiątnicą, jako wyjątkowy świadek tajemnicy Chrystusa oraz jako *Ta, która uwierzyła, że spełnią się słowa powiedziane Jej od Pana (por. Łk 1, 45)*¹⁰⁷ i jest obecna w całym życiu Kościoła jako Jego Matka, jako Matka całego Ludu Bożego, zarówno wiernych jak i pasterzy¹⁰⁸.

B. Pośrednictwo macierzyńskie Maryi w relacji do Ojca

Mówiąc o misji macierzyńskiej Maryi, Jan Paweł II ustawia ją w szczególnej relacji do Chrystusa, do Ducha Świętego i do Boga Ojca, wreszcie w relacji do Kościoła.

Papież pisze wielokrotnie, że Maryja, rodząc Zbawiciela, współpracowała z Nim w szczególny sposób w dziele odkupienia. Kościół

¹⁰¹ RM 44.

¹⁰² TAMŻE.

¹⁰³ T. STUDY, *Wiara „jakby klucz” do prawdy o Maryi...*, 77-78; por. RM 43.

¹⁰⁴ JAN PAWEŁ II, *Wzór świętości Kościoła* (3.09.1997), KM 263-266.

¹⁰⁵ TENŻE, *Wzór modlącego się Kościoła* (10.09.1997), KM 267-269.

¹⁰⁶ RM 37.

¹⁰⁷ TAMŻE, 26.

¹⁰⁸ JAN PAWEŁ II, *Matka Kościoła* (17.09.1997), KM 273.

w wierze i nauczaniu od początku miał świadomość tego szczególnego związku Maryi z Chrystusem. Od czasów św. Augustyna nazywano ją nawet *Pomocnicą* Odkupiciela. Prawdę tę wyraża również nauczanie Soboru Watykańskiego II: *Poczynając, rodząc, karmiąc Chrystusa, ofiarując Go w świątyni Ojcu i współcierpiąc z Synem swoim, umierającym na krzyżu, w szczególny zaiste sposób współpracowała z dziełem Zbawiciela przez wiarę, nadzieję i miłość żarliwą dla odnowienia nadprzyrodzonego życia dusz ludzkich. Dlatego też stała się nam matką w porządku łaski*¹⁰⁹.

Jan Paweł II, nawiązując do nauczania Soboru Watykańskiego II, podkreśla że jedynym pośrednikiem między Bogiem a ludźmi jest Jezus Chrystus, Maryja zaś w szczególny sposób uczestniczy (partycypuje) w tym jedynym pośrednictwie Chrystusa¹¹⁰. W *Redemptoris Mater* Jan Paweł II wyjaśnia, że wyjątkowość maryjnego uczestnictwa w pośrednictwie Chrystusa wynika z Jej szczególnej relacji do Jezusa Chrystusa. Jako Matka Syna Bożego i Jego towarzyszka w dziele Odkupienia, Maryja ze szczególnej łaski Bożej *stała się naszą matką w porządku łaski*¹¹¹.

Maryja *po macierzyńsku uczestniczyła w całym życiu Chrystusa, macierzyństwo otworzyło Ją na osobę Syna i na Jego dzieło, przez co stała się Towarzyszką Chrystusa*¹¹². To wszystko dysponowało Maryję do szczególnego współdziałania z Chrystusem. Macierzyństwo wprowadziło ją w misterium pośrednictwa Chrystusa.

Jan Paweł II wskazuje jednak wyraźnie, że zagadnienia pośrednictwa Maryi nie można ustawiać tylko w relacji do Chrystusa. Jak twierdzi o. S.C. Napiórkowski, *Papież zupełnie wyraźnie wprowadza pneumatologię do interpretacji pośrednictwa Maryi*¹¹³. Maryja będąc Orędowniczką, Wspomożycielką, Pomocnicą, Pośredniczką współdziała nie tylko z Chrystusem, ale i z Duchem Świętym. Stąd Jej pośredniczące macierzyństwo można nazwać *macierzyństwem w Duchu Świętym*¹¹⁴.

Koniecznym dopełnieniem całości nauki o pośrednictwie macierzyńskim Maryi jest, zdaniem Papieża, ukazanie relacji Jej po-

¹⁰⁹ TENŻE, *Maryja Pomocnicą Odkupiciela* (9.04.1997), RM 214; por. LG 61.

¹¹⁰ RM 39.

¹¹¹ LG 61, por. RM 39. Por. S.C. NAPIÓRKOWSKI, *Matka naszego Pana*, Tarnów 1992, 173.

¹¹² S.C. NAPIÓRKOWSKI, *Matka naszego Pana*,... 174.

¹¹³ TAMŻE, 175.

¹¹⁴ RM 43-44. Por. JAN PAWEŁ II, *Niebiańskie pośrednictwo Matki Łaski Bożej* (24.09.1997), KM 276-277; LG 62.

średniczącego macierzyństwa do Boga Ojca. Papież wskazuje na kilka istotnych elementów tej relacji. Pierwszym i podstawowym wymiarem pośrednictwa Maryi jest Jej Macierzyństwo przeniknięte do głębi oblubieńczą postawą *służebnicy Pańskiej*. Maryja swoje macierzyństwo przyjęła i pojęła od początku jako całkowite oddanie siebie, swojej osoby zbawczym zamierzeniom Boga Ojca, który również zawierzył Maryi oddając Jej swego Syna w tajemnicy Wcielenia¹¹⁵. Po drugie, jest to pośrednictwo szczególne i wyjątkowe, bo oparte na pełni łaski, którą Maryja została obdarowana przez Boga¹¹⁶. Po trzecie, to pośrednictwo macierzyńskie znajduje swoją kontynuację w Kościele i poprzez Kościół, realizowane w szczególnym odniesieniu do pośrednictwa Chrystusa, ale i ojcostwa Boga¹¹⁷.

Jan Paweł II wskazuje, że podczas swego ziemskiego życia Maryja przez krótki czas sprawowała swe duchowe macierzyństwo wobec Kościoła. Ta Jej rola ukazała się w całej pełni po Wniebowzięciu i będzie trwała aż do skończenia świata¹¹⁸. *Po wejściu do wiekuistego Królestwa Ojca, będąc bliżej Boskiego Syna, a tym samym bliżej nas wszystkich, może Ona mocą Ducha Świętego bardziej skutecznie spełniać swą funkcję Matki - Orędowniczki, powierzoną Jej przez Bożą Opatrzność*¹¹⁹. Szczególne wyniesienie Maryi, Jej bliskość i łączność z Chrystusem Zbawicielem, wstawiającym się za nami (por. Hbr 7, 25), wynika według Papieża z woli Boga Ojca, który z kapłańskim pośrednictwem Zbawiciela połączył macierzyńskie orędownictwo Maryi¹²⁰.

Macierzyńskie pośrednictwo Maryi, jest zdaniem Jana Pawła II szczególnym darem Ojca dla ludzkości¹²¹. Maryja pomaga wszystkim swoim synom, *aby w Chrystusie znajdowali drogę do domu Ojca*¹²². W swym nowym macierzyństwie, zjednoczona z Synem, z woli Ojca, w Duchu Świętym obejmuje wszystkich w Kościele i przez Kościół¹²³.

¹¹⁵ RM 39.

¹¹⁶ TAMŻE.

¹¹⁷ TAMŻE, 24.

¹¹⁸ JAN PAWEŁ II, *Niebiańskie pośrednictwo...*, KM 275.

¹¹⁹ TAMŻE, 276.

¹²⁰ TAMŻE. Por. RM 41: Maryja uczestniczy w wyjątkowy sposób w królowaniu Syna. „*Jej wierne zjednoczenie z Synem jest stale zwrócone ku tej ostatecznej pełni królestwa, kiedy „Bóg będzie wszystkim we wszystkich”*”.

¹²¹ JAN PAWEŁ II, *Maryja jako Pośredniczka* (1.10.1997), KM 281. Ojciec S.C. Napiórkowski zwraca uwagę, że prawdę o macierzyństwie Maryi należy ustawić w relacji do ojcostwa i macierzyństwa Boga. Maryja w szczególny sposób uczestniczy w macierzyństwie Boga, *staje się przejawem oraz instrumentem tego macierzyństwa*. S.C. NAPIÓRKOWSKI, *Matka mojego Pana*, Opole 1988, 127.

¹²² RM 47.

¹²³ TAMŻE.

4. Zakończenie

W podsumowaniu naszych rozważań należy podkreślić, że Jan Paweł II nawiązując do VIII rozdziału *Lumen gentium*, wskazuje na perspektywę trynitarną jako fundamentalny wymiar doktryny maryjnej. Według Papieża nie wystarczy mariologia chrystologiczna czy eklezjologiczna, ale potrzebna jest mariologia samodzielna, ukazująca Maryję w relacji do Trójcy Świętej, całych dziejów zbawienia i całości zagadnień teologicznych.

Wielką zasługą Papieża jest szersze podjęcie zaniedbanego do tej pory tematu w teologii - relacji Maryi do Boga Ojca. Jan Paweł II ukazuje Maryję jako wybraną i obdarowaną córkę Boga Ojca, nową Ewę, córę Syjonu, nową niewiastę, wybraną przez Boga Ojca na Matkę Bożego Syna, jako służebnicę Pańską posłuszną Ojcu i wierną towarzyszkę Chrystusa, i wreszcie współdziałająca, z woli Ojca, swym macierzyńskim pośrednictwem z Chrystusem jedynym Pośrednikiem w Królestwie Ojca.

Ojciec Święty ukazuje Maryję jako wybraną i obdarowaną przez Boga, ze względu na Wcielenie Bożego Syna. Bardzo cenna jest nauka o pełni łaski w Maryi, jako szczególnym obdarowaniu łaską przez Ojca w Synu umiłowanym. *Pełna łaski* to imię Maryi w oczach Boga.

W nauczaniu Jana Pawła II Maryja ukazana jest przede wszystkim jako Ta, która zawierzyła Bogu Ojcu od zwiastowania aż po krzyż. W swej wolności odpowiedziała *tak* całym swoim jestestwem na Boże wybranie i obdarowanie.

W nauczaniu papieskim warta podkreślenia jest myśl, że dziewicze zrodzenie Syna Bożego pozwala na rozszerzenie Bożego Ojcostwa oraz, że macierzyństwo Maryi staje się nowym macierzyństwem w wymiarze królestwa Bożego, w zbawczym zasięgu Ojcostwa Boga.

Wreszcie, Jan Paweł II podkreśla, że w drodze Kościoła do domu Ojca Maryja jest przewodniczką, wzorem i orędowniczką. Spełnia swoje macierzyńskie posłannictwo w łączności z Synem, w szczególnym odniesieniu do Boga Ojca. Jej nowe macierzyństwo jest szczególnym darem Boga Ojca dla ludzkości.

Należy stwierdzić na zakończenie, że w nauczaniu Jana Pawła II relacja Maryi do Boga Ojca nie jest rozważana w izolacji od Chrystusa czy Ducha Świętego. Jan Paweł II ciągle ukazuje odniesienie trynitarne wszystkich relacji Maryi. Wie dobrze, że opaczne rozu-

mienie relacji Maryja - Bóg Ojciec mogłoby doprowadzić do sztucznego rozdzielenia ekonomii zbawczej Boga od *ekonomii Maryi*¹²⁴.

ks. dr Jerzy Buczek
Wyższe Seminarium Duchowne (Rzeszów)

ul. Ks. Jałowego 2
PL - 35-010 Rzeszów

E-mail: kanclerz@rzeszow.opoka.org.pl

Maria e Dio Padre nell'insegnamento di Giovanni Paolo II

(Riassunto)

Il tema del rapporto tra Dio Padre e Maria è stato, fino a poco fa, trascurato dalla teologia cattolica. Maria era vista innanzitutto nel suo rapporto verso Cristo e verso la Chiesa, nonché, e questo sotto influsso della teologia orientale, nel suo rapporto verso lo Spirito Santo. La questione: *Maria e Dio Padre* è stata invece trattata molto marginalmente.

Nel parlare di Maria e della sua relazione verso Dio Padre i teologi la vedevano in primo luogo come figlia di Sion e la più perfetta raffigurazione delle speranze e delle attese del popolo eletto. Veniva chiamata, inoltre, la Prediletta di Dio Padre. Il Concilio Vaticano II, e in seguito i Pontefici Paolo VI e Giovanni Paolo II, sembrano preferire il titolo mariano: figlia di Dio Padre.

Giovanni Paolo II, riferendosi all'VIII capitolo della *Lumen Gentium*, indica chiaramente la prospettiva trinitaria come dimensione fondamentale della dottrina mariana. Mostra che tutto emerge dalla volontà del Padre che aveva inviato nel mondo suo Figlio rivelandosi per mezzo di Lui, il quale Figlio è diventato Capo della Chiesa e centro della storia. L'economia divina del donarsi della Santissima Trinità al genere umano si realizza in modo particolare nell'Incarnazione. Questo mistero è un dono speciale dello Spirito Santo, ma la sua grandezza presuppone la collaborazione essenziale di una donna, di Maria Vergine, la quale in questo modo entra nel progetto di Dio. La *Lumen Gentium* dice: *Maria Vergine è insignita del sommo ufficio e dignità di Madre di Dio, e perciò figlia prediletta del Padre e tempio dello Spirito Santo* (n. 53).

Giovanni Paolo II, impostando la sua riflessione sul rapporto di Maria verso Padre nella prospettiva del salvifico piano divino, sottolinea il fatto che Dio, Padre del nostro Signore Gesù Cristo ci ha scelti ancora prima della fondazione del mondo e ci ha predestinati a sè come figli adottivi per mezzo di Gesù Cristo. In questa economia di salvezza Maria, *Madre di Colui al quale il Padre eternamente aveva unito la sua opera di salvezza* occupa un posto del tutto privilegiato.

Il Papa, seguendo le intuizioni dell'insegnamento conciliare, fa vedere in Maria quella Donna eccezionale, preannunciata sin dall'inizio della Rivelazione

---

¹²⁴ S. NOWAK, *Maryja - wybrana córka Boga Ojca...*, 479.

divina. La donna del protovangelo e le donne dell'Antico Testamento che miracolosamente diedero alla luce i loro figli e contribuirono alla liberazione del loro popolo, nonché l'idea stessa della figlia di Sion prefigurano Maria e il suo ruolo nella storia della salvezza.

Dio aveva scelto Maria e l'aveva preparata in modo speciale alla partecipazione nell'opera della salvezza. L'Immacolata Concezione, la verginità, la pienezza della grazia e della santità, sono i doni assai generosi elargitele da Dio Padre in vista del ruolo che doveva svolgere nel piano divino - essere Madre del Figlio di Dio.

Giovanni Paolo II presenta Maria come colei che, sostenuta da Dio attraverso i suoi doni, nella sua libera decisione si affida completamente a Lui. Il suo *fiat* dell'Annunziazione ha fatto sì che il mistero divino si adempisse con il concorso della parte umana. L'obbedienza della fede di Maria la conduce da Nazareth al Calvario ed in questo pellegrinare con il Figlio si affida alla volontà del Padre *soffrendo profondamente col suo Unigenito e associandosi con animo materno al sacrificio di Lui, amorosamente consenziente all'immolazione della vittima da lei generata* (LG 58).

Il mistero della concezione verginale ci aiuta a capire che Dio scelse una Vergine perchè fosse Madre di suo Figlio e perchè in questo modo si manifestasse ancora più chiaramente il suo amore paterno. La nascita verginale permette di allargare i confini della paternità di Dio nel senso che gli uomini diventano figli adottivi di Dio in Colui che è il Figlio del Padre e della Vergine. La maternità di Maria assume, nell'ombra della divina paternità, un altro significato. Se, per mezzo della fede, Maria diventò Genitrice del Figlio donatole dal Padre nella potenza dello Spirito Santo e conservò intatta la sua verginità, questo vuol dire che nella stessa fede ritrovò e accolse quell'altra dimensione della maternità, cioè la maternità secondo lo Spirito Santo. Quest'ultima si manifesta nella sua materna premura nei confronti degli uomini e nell'essere la portavoce della volontà del Figlio.

Nella fede di Maria si è aperta, da parte dell'umanità, una dimensione dove l'Eterno Padre può riempirci di ogni benedizione spirituale: si tratta della dimensione della Nuova ad Eterna Alleanza che continua a perdurare nella Chiesa. Maria, essendo la più perfetta e del tutto particolare figlia della Chiesa, si serve dei doni che le sono stati elargiti da Dio perchè si realizzasse in lei la perfetta solidarietà con i fratelli di suo Figlio, i quali sono diventati ora anche suoi figli.

Infine, tra Maria e Dio Padre si instaura un rapporto particolare dopo il suo ingresso nel Regno Eterno. Essendo più vicina al Figlio divino, e nello stesso tempo più vicina a noi, Maria può, in virtù dello Spirito Santo, compiere efficacemente la sua funzione di Madre - Avvocata, affidatela dalla Divina Provvidenza. Il Padre celeste ha voluto mettere Maria accanto a Cristo e unire la sua materna intercessione alla mediazione sacerdotale del Salvatore.